Carl-Johan Vallgren

JOUW TIJD KOMT NOG

Vertaald door Marika Otte

2025 Prometheus Amsterdam

I

Hij ontdekte de eekhoorn waar het pad afboog naar het meer. Het dier lag doodstil in het gras. Een jong mannetje, dacht hij. Een deel van de wintervacht liep nog als een grijze streep over het roodbruine ruggetje. Bloederige open wonden op zijn buik, van de klauwen van een uil of een havik. De roofvogel had zijn prooi waarschijnlijk laten vallen toen hij hem hoorde aankomen in het bos.

Het lijfje schokte toen hij het met zijn voet aanraakte. Het leefde nog. De pikzwarte kraaloogjes staarden hem kil aan. Hij probeerde te bedenken op wie het leek, maar kon niemand verzinnen. Dat deed hij al zolang hij zich kon herinneren: mensen en dieren met elkaar vergelijken.

Hij haalde de plastic zak uit zijn rugzak en ging door zijn knieën. De natuur kende geen genade. Als hij wegliep zou het niet lang duren voor de kraaien opdoken. Ze zouden beginnen met de ogen, ze uit de holtes pikken terwijl hun prooi nog leefde.

Langzaam verdween het licht uit zijn oogjes, zoals wanneer je een licht dimt. Mensen en dieren... ze waren allemaal hetzelfde, niemand wist wanneer hun tijd gekomen was.

Hij wachtte vijf minuten, totdat hij zeker wist dat het diertje niet meer ademde. Toen stopte hij het in de zak en liep verder door het bos.

Falkenberg 1993

De psychiatrisch patiënt zat op de achterbank van de politieauto. Björling bestudeerde hem door de autoruit. Het viel niet te zeggen hoe oud hij was. Een jongen in het lichaam van een oude man of juist een jong ogend oudje? Hij had een centenbak als een graafmachine. Zijn lichaam was vadsig, over de rand van zijn ziekenhuisbroek puilde een vetrol. Waarschijnlijk zat hij onder de medicijnen. Hij had tics, zijn gezicht trok alsof hij onder stroom stond.

De achterbak stond wijd open. Daar lagen, volgens de richtlijnen, een stopbord, pylonnen, lampen, waarschuwingsborden en breekgereedschap. Achteraan lag de opgerolde spijkermat en daarnaast de doos met traangasgranaten. Björling betwijfelde het of die ooit gebruikt waren. Stroperij en rijden onder invloed, kleinere drugsdelicten – op een enkele uitzondering na was de criminaliteit hier zelden ernstiger dan dat.

'Jullie moeten het paadje naar de waadplek volgen,' zei de agent in wiens auto de man zat. 'En dan loop je ongeveer honderd meter stroomopwaarts tot het afzetlint. Kan niet missen.'

Björling knikte, terwijl zijn jongere collega Håkansson een aantekening in zijn blocnote maakte.

'Begrepen. Dan zien we elkaar later op het bureau.'

'Zeker. En jij gaat met ons mee, zodat je patiënt geen problemen veroorzaakt.'

Hij had het tegen de begeleider, de jongen die in een nabijgelegen huis van de telefoon gebruikgemaakt had om het po-

litiebureau in Ullared te bellen. Hij knikte afgemeten naar de agenten, waarna hij zich met een onaangestoken sigaret in zijn mondhoek de auto in boog en een paar kalmerende woorden tegen zijn beschermeling sprak: 'Heb je dat gehoord? We gaan even met oom agent mee. Jij moet vertellen wat je gezien hebt en daarna gaan we weer naar huis. Je moet de medicijnen nog nemen die je vanochtend gemist hebt en om elf uur is er koffie. Met kardemombroodjes... dat willen we niet missen, toch?'

De man reageerde niet. Krabde zich slechts op zijn hoofd en rook afwezig aan zijn vingertoppen.

Björling en Håkansson volgden het pad omlaag naar het stroompje. Björling ging voorop. Het was koud voor de maand mei, er hing nog een vleugje winter in de lucht. In Falkenberg had het geregend, maar hier, veertig kilometer oostwaarts, vlak bij weg 150, was de grond droog. Björling kende dit gebied wel een beetje. Enkele zomers geleden had hij in deze contreien op zalmforel gevist, om tot Maria's en zijn eigen verbazing thuis te komen met drie prachtige exemplaren van elk een pond. Hij had ze in een ingevette schaal in de oven gezet en Maria had hem voor de verandering gecomplimenteerd met zijn kookkunsten – maar dat was in een ander leven geweest, zo ver weg dat het net zo goed over iemand anders kon gaan.

Er was een uur verstreken sinds de collega's uit Ullared contact opnamen. De vondst was gedaan door een patiënt van het nabijgelegen psychiatrisch ziekenhuis. De lokale politie had hier slechts twee man om de gemeentegrens met Västergötland en Småland te bewaken. Älvsered grensde zowel aan het politiedistrict van Mark als dat van Svenljunga. Er wilde nog wel eens juridische onenigheid ontstaan, maar dit lag duidelijk aan hun kant. 'Rax' had de melding in ontvangst genomen en doorgegeven aan de hoofdcommissaris. Björling en Håkansson hadden opdracht gekregen eropaf te gaan.

De waadplek bestond uit een paar platte rotsblokken die de

noordelijke en zuidelijke oever met elkaar verbonden. Een zwerm geschrokken eenden begon snaterend over het water te rennen. De berken bevonden zich in het muizenorenstadium. Björling, die aan hooikoorts leed, nieste drie keer achter elkaar.

'Die jongen is dus vanuit het Lyahuis hiernaartoe gelopen,' zei Håkansson, terwijl ze verder stroomopwaarts liepen. 'Dat is bijna vijf kilometer, wat had hij hier te zoeken?'

'Misschien is het een vogelspotter?'

'Heel grappig. Of zou hij verdwaald geweest zijn? Het Lyahuis was vroeger een sanatorium, wist je dat, Björling? Mensen met tuberculose stierven er aan de lopende band. Die hele plek doet aan een horrorfilm denken... Hotel Overlook of iets in die trant.'

'Hotel wat?'

'Ken je die film niet? Jack Nicholson heeft vrij spel en probeert zijn vrouw en zoon te vermoorden. Het Lyahuis doet me denken aan dat hotel waar het zich afspeelt.'

'Je kijkt te veel films,' zei Björling. 'Zie jij het afzetlint?'

'Nee, we moeten eerst voorbij de bocht.'

Langs de oever stonden koningsvarens en lisdodde. Links reikten lijsterbesbomen, berken en kleine bosjes zwarte elzen met hun takken langs de helling omhoog naar een ochtendzonnetje dat tevergeefs door het kilometers dikke Hallandse wolkendek probeerde te breken. Over een paar weken zou deze vallei net een regenwoud zijn.

De stenen langs het stroompje werden bedekt door diepgroen mos, een beetje als het tapijt dat Björling een paar weken geleden in de kamer van zijn dochter gelegd had. Hij was niet bepaald handig en had een fout gemaakt bij het op maat snijden. Na afloop had hij het moeten verlengen met een overgebleven stukje en Maria's oude make-uptafel in de hoek moeten zetten om zijn fout te verdoezelen.

De make-uptafel als een soort overdracht, had hij gedacht. En 's avonds, toen Malin sliep, was hij ingestort bij de thee.

Hij keek uit over het water dat door een paar rotsen in tweeën

werd gespleten. Aan de andere kant was een kalmere kreek waar wel eens grote forellen zouden kunnen zitten. Het was de truc om de snelheid te variëren bij het binnenhalen. En het aas vlak voor hun neus aanbieden, omdat ze hun prooi nooit lang volgden.

Nu zagen ze het afzetlint, zachtjes fladderend in de wind.

'Heb jij veel doden gezien?' vroeg Håkansson toen ze dichterbij kwamen.

'Helaas wel.'

'Voor mij is het de eerste keer. Je moet me opvangen als ik flauwval.'

Na vijftien jaar bij de afdeling geweldsdelicten in Göteborg was Björling wel gehard. De moorden die hij onderzocht had waren in de meeste gevallen totaal zinloos geweest; uit de hand gelopen dronkemansgevechten, drugs- of geldtransacties die verkeerd waren gegaan, vrouwenmishandelaars die in het heetst van de strijd een scherp of bot voorwerp in handen hadden gekregen en daarmee los waren gegaan op een persoon die ze achteraf zeiden lief te hebben. De daders waren in bijna alle gevallen dronken of onder invloed van drugs geweest. Bijna allemaal hadden ze slechts vage herinneringen aan de gebeurtenissen. En dan waren er natuurlijk de moorden met voorbedachten rade, maar dat waren er niet veel, en de zelfmoorden die zijn hart verscheurden door de wanhoop en eenzaamheid waarvan ze getuigden, maar die hij inmiddels steeds beter was gaan begrijpen. Vijftien jaar van onderzoek op plaatsen delict, getuigenverhoren en arrestaties was ruim voldoende geweest om zijn ellendequotum te bereiken. Toen Maria had voorgesteld om terug naar haar geboortestad te verhuizen, had hij zonder aarzelen ja gezegd.

Dat was nu drie jaar geleden, bijna op de dag af. Een kennis had ze getipt over de villa in Skrea, een renovatieobject dat ze voor een redelijke prijs hadden kunnen krijgen. Björling had het geweldig gevonden om zijn vrouw in een overall met verfstrepen en kwasten in haar handen te zien, druk in de weer met het overschilderen van schuttingpalen en kozijnen – of in het tuintje,

met gereedschap waarvan hij amper de naam kende. Ze had het contact met oude vrienden aangehaald, vond werk als medewerker bij de Sociale Verzekeringsbank en was betrokken geraakt bij het verenigingsleven. Zelfs Malin had content geleken, terwijl ze zich eerst verzet had tegen de verhuizing. Het van school wisselen was soepel gegaan; ze had nieuwe vrienden gekregen, nieuwe hobby's. Maar dat was voordat de wolken zich samenpakten.

Het lichaam lag vijf meter bij de oever vandaan en zat vast tussen twee stenen. Het was een jonge vrouw. Volgens Björlings vluchtige beoordeling had ze hooguit een dag in het water gelegen. Ze was naakt. Haar hoofd was kaalgeschoren. Haar lichaam duidelijk vermagerd. Zelfs van deze afstand kon je de blauwe plekken in haar hals zien.

'Het is goddomme niet waar...' hoorde hij Håkansson achter zich mompelen.

'Herken je haar?'

'Nee. En voor zover ik weet hebben we ook geen vermisten.'

Håkansson leek elk moment over zijn nek te kunnen gaan.

'Ga maar terug naar de auto om de camera te halen,' zei Björling. 'En laat de rest van de uitrusting maar zitten. We nemen een paar foto's en dan mogen de technici het overnemen. Neem contact op met Rax, zodat hij Halmstad kan bellen om te vragen of ze een auto sturen. We raken niets aan voor ze hier zijn.'

De plaatselijke krant had in elk geval iets om over te schrijven, dacht Björling, terwijl zijn collega met een lijkbleek gezicht over het paadje verdween. Ze hadden al bijna tien jaar geen moord meer gehad in de gemeente en de grootte van de recherche stond in directe verhouding tot het aantal geweldsmisdrijven: twee kleine afdelingen voor opsporing en onderzoek en niet eens een eigen technische afdeling.

Hij keek om zich heen. Op hun eigen voetsporen na zag hij niets bijzonders. Geen sporen van een lichaam dat langs de steile oever gesleept was. Niets afwijkends, behalve een plastic zak die

aan de andere kant van het afzetlint rondslingerde. Hij maakte hem open en zag dat hij halfvol zat met metaalafval: een leeg conservenblikje, een paar bierdoppen, de batterij van een zaklamp, een roestige spijker.

Hoe is dat meisje hier terechtgekomen? vroeg de stem achter hem.

Ze stond slechts een paar meter verderop bij de waterkant. Het blonde haar, met hier en daar wat grijze strepen, zat in een slordige knot. Ze droeg haar favoriete jas, de lichtblauwe met de smalle revers. Hij wist niet wat hij moest denken. Het was één keer eerder gebeurd, maar dat was laat op de avond geweest, net toen hij op het punt stond om naar bed te gaan. Toen had hij het aan vermoeidheid kunnen wijten.

Het is geen ongeluk, of wel?

Het was haar stem, alleen een tikje zwakker dan normaal. Ook dat was nieuw, de vorige keer had ze niets gezegd, zich alleen kort even laten zien. Ze droeg geen sokken, zag hij nu, slechts een paar sandalen die hij een halfjaar geleden had weggedaan. Haar lange, dunne tenen kwamen onder de leren bandjes vandaan – apentenen, had hij altijd gezegd om haar te sarren. Ze raapte er wel eens iets mee op van de grond. De bijlage die uit de ochtendkrant was gegleden. De sleutelbos die ze had laten vallen.

Waar is Malin?

Hij vroeg zich af of hij op het punt stond zijn verstand te verliezen. Maar ze was volledig levensecht – haar stem, haar kleding, haar lichaam, haar gezicht, de karakteristieke rimpel boven haar linkerwenkbrauw die aangaf dat ze zich zorgen maakte, niet alleen om het meisje dat in het water lag, maar over de toestand van de wereld in het algemeen. Als haar gezicht een kunstwerk was, was hij de expert in de achterliggende symboliek ervan.

Je zorgt toch wel goed voor haar? zei ze amper hoorbaar. *Voor Malin? Er mag haar niets overkomen, hoor.* Maar toen hij knipperde was ze verdwenen.

Hij slikte een brok verdriet ter grootte van een pruim weg en spiedde weer over het water. Het meisje leek daar zo eenzaam.

Vlak achter haar kwam een pas uitgekomen waterlelie omhoog uit het water. Op haar heupen en schouders zaten schrammen. Hij vermoedde dat haar lichaam een flink stuk met de stroom was meegevoerd en onderweg tegen stenen en rotsblokken was geslagen. De oorsprong van het stroompje bevond zich ergens in Överlida en het water passeerde Älvsered, Svartrå en Köinge voor het bij de energiecentrale in de rivier de Ätran liep. Stroomopwaarts had je geen regulatoren. Waarschijnlijk was het lichaam ergens in de omgeving van Älvsered gedumpt.

Hij schrok toen achter hem een tak kraakte. Eerst dacht hij aan Håkansson die terugkwam met de camera, maar het geluid kwam uit tegenovergestelde richting, ergens uit het bos.

Voorzichtig liep hij de helling op. In de verte hoorde hij een vrachtwagen langsdenderen op de provinciale weg, een houttransport waarschijnlijk. Björling bleef staan tot het geluid uitgedoofd was.

Stilte. Het kabbelende geluid van het stroompje, en een putter die op de helling begon te zingen: *tswiet-wiet-wiet... tswiet-wiet-wiet*.

Hij liep een stukje verder het struikgewas in. Rook de muffe geur van aarde en rottende bladeren. Waterdruppels van vochtige planten kwamen geluidloos in het mos terecht. Hij liep in de richting waar het geluid volgens hem vandaan gekomen was. Checkte dwangmatig of de 'Zwitser' nog in zijn holster zat, een SIG Sauer met parabellummunitie die hij buiten de schietbaan nog nooit gebruikt had.

'Is daar iemand?' riep hij. Hij voelde zich onmiddellijk een idioot.

Het bos at van zijn eigen stilte. In een opening zag hij iets bewegen, een gedaante die vlug verdween in het tere lentegroen. Een ree, dacht hij. Of een hert.

Eenmaal terug bij de waterkant zette hij zijn politiepet af, trok zijn schoenen en sokken uit en legde die op een steen, waarna

hij zijn broekspijpen oprolde en het water in waadde. Na enkele seconden waren zijn voeten al gevoelloos van de kou. Een halve meter bij het lichaam vandaan bleef hij staan.

Malin, dacht hij. Zag haar schaamhaar er zo uit, een klein blond plukje? Zijn dochter was net zeventien geworden en Björling zorgde er altijd voor de andere kant op te kijken als ze 's ochtends in de badkamer uit de douche stapte. Zijn blik gleed verder langs de romp, schouders, hals. Het kaalgeschoren hoofd van het meisje deed hem aan ziekenhuis denken; chemotherapie en bestraling.

Haar ogen staarden leeg voor zich uit. De irissen hadden een melkachtige kleur, als bij iemand met staar. Haar mond stond open. De tong op een rare manier verdraaid, wellicht door een breuk van het tongbeen. Nogmaals keek hij naar de blauwe plekken in haar hals: ze was zonder twijfel gewurgd. Vreemd genoeg waren haar armen onder haar borsten gevouwen. Misschien had ze in die houding vastgebonden gezeten toen de lijkstijfheid intrad, anders was het moeilijk te verklaren. Maar hij zag geen afdrukken van een touw.

Het meisje was uitgehongerd geweest toen ze overleed. Haar ribben waren duidelijk zichtbaar. Haar sleutelbeenderen kwamen als een kledinghangertje omhoog onder haar huid. Tien centimeter rechts van haar navel zat een horizontaal litteken van een oude blindedarmoperatie – een detail dat misschien van pas kon komen bij haar identificatie. Aan haar linkerringvinger zat vlak onder het middelste kootje een verse wond in de vorm van een halvemaan. Meerdere nagels waren afgebroken.

Hij liep terug naar de kant. Trok zijn sokken en schoenen aan en zette zijn pet weer op. Bij de bocht zag hij Håkansson, met alles wat ze in de auto hadden liggen: de stofzuiger met het speciale filter, de felle onderzoekslamp, tape voor het veiligstellen van vingerafdrukken.

'Ik zei toch dat je de uitrusting moest laten zitten? Die stofzuiger heeft een stopcontact nodig, en dat zie ik hier niet. En

die tape... was je van plan om vingerafdrukken in het water te zoeken?'

Håkansson staarde schaapachtig naar de spullen. En Björling herkende de symptomen: een jonge politieman in shock.

'Zijn onze collega's vertrokken?' vroeg hij.

'Ja.'

'Ga zitten, haal maar een paar keer diep adem.'

'Het is oké, ik red het wel. Hoorde ik je nou met iemand praten?'

'Ik praat soms in mezelf als ik gezelschap nodig heb.'

Björling pakte de camera van hem af.

'We schieten een rolletje kleurenfoto's en een paar polaroids. En dan rijden we naar Ullared om te horen wat de getuige te zeggen heeft.'

De getuige zat op een bank in de koffiekamer. Iemand had hem stiften en een tekenblok gegeven en nu was hij druk bezig om de pagina's te vullen met allerlei landelijke motieven. Björling zag dat hij een koe en een tractor getekend had. De afbeeldingen waren verbazingwekkend realistisch.

'Hoe heet je?' vroeg hij.

'Oe-e.'

'Sorry?'

'Hij heet Ove,' zei zijn begeleider. 'En dat is alles wat u uit hem zult krijgen. Het enige wat hij kan zeggen is zijn naam en misschien nog twee of drie andere woorden. Mocht u het zich afvragen, we hebben patiënten die er erger aan toe zijn. Er is een meisje dat alleen maar geslachtsdelen loopt te roepen. Ongelooflijk wat voor schuttingtaal die kan uitkramen... En dan hebben we er nog een, Petter, die bijt als je te dicht in de buurt komt. Maar Ove is een rustige jongen. Hij houdt van tekenen. Toch, Ove?'

De man bromde wat. Misschien was het een ja.

'Wat deed hij bij het riviertje?' vroeg Björling.

'Hij was weggelopen.'

'Doet hij dat wel vaker?'

'Soms, als hij naar huis verlangt.'

Ove was verder weggezakt op de bank. Er liep wat speeksel uit zijn mondhoek. Om hem heen hing een geur van zware medicijnen – iets angstremmends, gokte Björling – die direct uit zijn poriën kwam.

‘Zijn ouders wonen op een boerderij hier niet ver vandaan. Ze halen hem op met kerst en een week in de zomer, zodat hij bij de dieren kan zijn... hij is gek op dieren. Als hij wegloopt, volgt hij normaal gesproken gewoon de weg tot hij thuis is. Maar vandaag is hij naar het riviertje gelopen.’

‘Hoe wist je dat hij daar was?’

‘Zoals ik eerder al zei: de vrouw die bij het kruispunt woont zag hem en heeft het tehuis gebeld. Het is niet de eerste keer dat hij wegliep.’

‘En jij bent erheen gegaan om hem op te halen?’

‘Ja. Hij zat bij de waadplek en was enorm van streek. Wees naar de bocht verderop, zwaaide met zijn armen. Ik ben ernaartoe gegaan om te kijken. Godsamme, dat is alles wat ik erover kan zeggen...’

De begeleider vertelde verder: nadat hij het lichaam ontdekt had, was hij terug naar zijn patiënt gelopen, had hem gekalmeerd en meegenomen naar het huis aan de weg, waar hij gevraagd had of hij de telefoon mocht gebruiken. Vervolgens had hij het politiebureau in Ullared gebeld. Een kwartier later was het alarm in Falkenberg afgegaan.

‘Heb je daar nog andere mensen gezien, behalve Ove?’

‘Is dit een verhoor, of wat?’

‘Geef gewoon antwoord op de vraag.’

‘Nee, ik heb niemand gezien.’

‘En je hebt geen geluiden gehoord... geen stemmen?’

‘Als ik eerlijk ben, heb ik niet veel anders gezien dan het meisje in het water. Volgens mij ben ik in shock geraakt. Is ze verdronken?’

‘Dat weten we nog niet.’

‘Misschien heeft ze zich van het leven beroofd? Is ze het water ingelopen?’

‘Misschien.’

Björling bestudeerde de begeleider. Hij was een jaar of vijfentwintig, gokte hij. Zijn schouderlange haar zat in een paarden-

staart. Zijn blik was troebel en zijn pupillen waren aan de grote kant. Hij zou kunnen zweren dat de jongen die ochtend nog iets gerookt had.

'Wat is Ove aan het tekenen?'

'Dat ziet u toch? Een tractor en een koe.'

'Van de boerderij van zijn ouders?'

'Wie weet. Soms tekent hij dingen die hij zich herinnert en soms verzint hij iets. Hij verwerkt dingen die hij meemaakt.'

De tekening begon steeds meer op een foto te lijken. Het metaal van de tractor schitterde naturalistisch in het zonlicht. De uier van de koe was vochtig en pukkelig. Ove gaf geen kik tijdens het tekenen. Zijn ziekenhuisbroek, zag Björling, was vochtig tot aan de knieën.

'Zijn ouders binden hem altijd vast aan een boom op het erf als hij thuis op bezoek is. Ik heb het zelf gezien toen ik hem daar een keer kwam halen. Een touw om zijn buik, met een dubbele knoop op zijn rug zodat hij niet los kan komen. Kun je het je voorstellen? En toch wil hij er graag heen.'

'Kun jij kijken wat hij in zijn zakken heeft zitten? Hij verzamelt dingen, toch?'

Enigszins nerveus schoot de begeleider in de lach.

'Hij is net een ekster. Alles wat blinkt wil hij hebben. Bierdoppen en oude spijkers. Ove, heb je iets in je zakken zitten? Voor de draad ermee!'

De man reageerde niet. Terwijl zijn verzorger zijn zakken doorzocht, ging hij verder met het invullen van details in zijn tekening. De motieven waren uitgebreid met een puppy en een oudere vrouw met een sjaaltje.

'Bedoelde u deze?' vroeg de begeleider. Hij reikte het voorwerp aan.

Het was een alledaagse zilveren ring. Björling draaide hem naar het licht van het raam. Niets opvallends, geen gravering, helemaal glad. Hij zag voor zich hoe Ove hem van de vinger van het meisje wrikte.

‘Zijn we ergens van verdacht?’ vroeg de begeleider.

‘Wat zou dat moeten zijn?’

‘Weet ik veel. Diefstal of iets dergelijks? Zo niet, kunnen we dan misschien gaan?’

Weer die nicotinegele grijns die bij Björling de neiging opriep die onmiddellijk weg te vagen.

‘We hebben alleen wat contactgegevens nodig,’ zei hij. Hij gaf hem zijn visitekaartje. ‘Voor het geval we nog vragen hebben. Mijn collega’s brengen jullie daarna terug naar het Lyahuis. En mocht je iets te binnen schieten, maakt niet uit wat, als het interessant is, dan bel je dit nummer.’